

zvesti slovanski rod, kateri nikdar ne bode dopustil, da bi se teh dežel le en palec odtrgal od naše Avstrije.

* *Kolera* pričela se je prikazovati na Ogerskem. Nadejamo se pa, da ni azijska kuga, ampak le spora-
dična domača bolezen, katera se v jeseni rada prikaže.

* *Nove dopisnice tudi za odgovor.* S 1. avgustom so se uvedle dopisnice s plačanim odgovorom za notranje obče-
nje Avstro-Ogerske, za obče-
nje z Bosno in Hercegovino in za obče-
nje z Nemčijo. Dopisnica ima dva lista; prvi list služi za prvotno objavljenje, drugi pa za odgovor prejemnikov. Kedar se kdo posluži take do-
pisnice, mora pisati na drugo stran prvega lista ter se morata oba lista skupaj držati; kdor odgovarja na tako dopisnico, mora prvi list proč odtrgati, na drugi list pa pisati. Dopisnica velja 4 krajcarje. Dopisnico z odgo-
vorom more dotičnik poslati samo v oni poštni okraj, od koder je prišla cela dopisnica. Dopisnice se lahko rekomandujejo.

Praznik sv. Cirila in Metodija na Dunaji.

Pismo G. Galagana J. S. Aksakovu. *)

Predsedatelj „slavjanskega občestva“ v Kijevu je prejel tiskano v ruskem jeziku pisano vabilo občestva slavjanskih študentov dunajskega vseučilišča k prazniku v spomin tisočletne slavjanske liturgije, katero sta vpe-
ljala sv. Ciril in Metodij. V tem vabilu je bilo nazna-
njeno, da služba Božja ima biti v slavjanskem jeziku po starih slavjanskih knjigah na Dunaji v cerkvi sv. Ane. Ker sem se ravno odpravljal za granico, sklenil sem kot ud kijevskega „slavjanskega občestva“ na podlagi imenovanega vabila udeležiti se praznika in prišel sem na Dunaj na vigilijsko praznika, to je, 26. ju-
nija zvečer.

Ker je bilo v vabilu rečeno, da se bo začela služba Božja ob 11. uri, tedaj odpravil sem se 27. junija uže ob 9. uri iskat cerkev. V cerkvi sv. Ane je bila tiha maša in cerkev polna ženskih. Najeti moj sluga me je peljal v zakristijo, kjer sem začel zakristana izpraševati o namenjeni službi Božji. On ni o tem nič vedel in rekel je, da se nič posebnega ne pripravlja; nazadnje pa mi je svetoval, naj grem v samostan redemtoris-
tov, v katerem je vedno nekoliko Čehov mnihov in je v cerkvi njihovi pridiga česka. Odpravil sem se v ta samostan, in, ker sem tudi tam našel tiho mašo, šel sem v zakristijo. Med tem, ko sem čakal českega

*) To pismo gosp. Galagana znamenitemu Aksakovu je jako važno, kakor za Ruse, tako tudi za druge Slavjane. Preblagi mož odkritosrčno pripoveduje, kar je zapazil v Beču. Za nas v Rusiji je njegovo mnenje važno zato, ker po od-
stopu iz ministerstva slavjano-ljubivega ministra grofa Tol-
stega so mnogi ruski časopisi grdo hujskali vladu in narod na nas, ki smo prišli iz Avstrije. „Bereg“ je celó pisaril, da „grof Tolsti je na mesto klasikov- učiteljev privabil iz av-
strijskih — kabakov (Nemec bi rekel: „aus Winkelneipen“) poldrugsto nevednih srečolovcev“. Nu, dunajski dopisnik „Be-
rega“ je bil sam, osobno, na prazniku slavjanske akademične mladine; imel je priložnost prepričati se, kdo je pravičen ali „Bereg“, ali gosp. Galagan? Dunajski dopisnik „Bereg“ o tem prazniku do zdaj še vedno — molči! — Komentar pi-
sati o pismu blagega moža, bilo bi greh; dovolj se mi zdi, da sem ga poslovenil, kolikor mogoče od besede do besede. Bojim se le, da tisti, ki so v 192. listu „Moskovskih Vedo-
mosti“ čitali prekrasni original, bodo rekli, da sem ga slabo poslovenil.

Kaluga 30. julija 1880.

M. S. Bole.

mnih, katerega so mi obljubili poslati, je prihajalo va-njo mnogo ženskih razne starosti, vprašat, kedaj bo izpoved. Dolgo bi bil čakal, ko bi ne bil prišel iz cerkve tisti mni, ki je imel tiho mašo. Njemu sem razložil, po kakem povodu sem prišel. Al ta jako bla-
govidni česki mni mi tudi ničesa ni mogel razjasniti. On je nekaj slišal o peti maši v slavjanskem jeziku, al kje in kedaj bode, o tem vsem ni nič vedel. Smeh-
ljaje je rekel, da maše v slavjanskem jeziku tudi biti ne more, ker to je protivno pravilom rimske cerkve; taka maša more biti le pri novokatoličanih (ki se na-
vadno starokatoličani imenujejo), kateri imajo na Du-
naji svojo posebno cerkev.

S takimi neugodnimi rezultati sem se vrnil domov, kjer sem našel pisemce očeta Rajevskega, v katerem me je on opovedil, da je ravnokar prejel vabilo k slav-
janski službi Božji, ki ima biti v cerkvi frančiš-
kanskega samostana, pri kateri pa on sam biti ne more, ker mora opravljati, kakor vsako nedeljo, službo Božjo v svoji cerkvi. (Dal. prih.)

Naši dopisi.

Iz Zagreba 20. julija. — Od sl. ravnateljstva nar. zoologiškoga muzeja prejeli smo sledečo prošnjo, katero naj bi naši gosp. prirodoslovci strokovnjaki o živalstvu blagovoljno „ad notam“ vzeli. Glasí se tako-le:

Molba.

„Jugoslavenški imenik bilina“ velezaslužnoga na-
šega dr. B. Šuleka, kao što je i opet sjajno dokazao veliko bogatstvo našega jezika, tako je dobro došao i jezikoslovci a i svakomu, koji se biljem bavi, da je pako tako dokazale su vrlo povoljne ocjene spomenutog djela. Nema dvojbe, da narod naš ima može biti jed-
nako mnoštvo imena za životinje, a i to je blago što ga valja sakupiti, tim više sada, od kada oživotvoren-
jem akademije znanosti i sveučilišta nastala je sve to veća potreba, da se jednom ustanovi znanstvena termi-
nologija i nomenklatura za zoologiju, kao što i za druge znanosti.

Podpisani je već drugom prilikom izjavio svoje mnijenje o načinu sakupljanja i sastavljanja hrvatske zoologičke nomenklature; („Rad“ knjiga XXXVI, str. 86–87,) nu prije nego će se nomenklatura ustanoviti, treba po mogućnosti sakupiti sve narodno blago te ruke. Mnogo su dobra već sabrali Stulić, Vuk, Parčić i drugi leksikografi; ali ovi su često krivo tumačili imena živo-
tinjâ, a još češće jednostavno dodali dotičnomu imenu životinje vrlo nedostatan tumač „vrst ptice“, „vrst ribe“ itd. A nemožemo više tražiti od pukoga jezikoslovca, pošto samo zoolog može biti dovoljno vješt označivanju životinja. Mnogo više gradje imamo od Erjavca, Ettin-
gera, Fabera, Freyera, Pančića, Sabljara, Šuleka, Tor-
bara, Vodopića, Vukasovića itd., ali i to nije sustavno uređeno ni ustanovljeno, zato vrlo često neskladno, i to nije ni iz daleka sve, što ima u našem narodu.

Podpisani se već više godina bavi sakupljanjem imena životinja (živali), te ih kani kritički iz-
raditi i izdavati. Nu pošto on nemože svuda do-
spjeti, to se ovim putem obraća na sve rodoljube s mol-
bom, da bi ga u tom poslu podupirali, priobćivši mu imena životinja i stavljajući se s njim u savez, oso-
bito kad bi trebalo sigurnošću ustanoviti, na koju živo-
tinjsku vrst spada dotično ime.

Umoljavam sl. uredništva svih slovenskih, hrvatskih i srbskih novina, da bi za volju same stvari pretiskali ovu molbu. S. Brusina.

ki bodo popolnem propale, če ne bode uže enkrat konec tega liberalizma, ki jim je davke množil. Vesteneck je rekel, ko se je razgovarjalo o oskrbovanji onemoglih, da imajo občine samo mnogo dolžnosti, pa nič pravic, zakaj se njim tedaj zdaj pravice zabranjujejo? Pa tudi z ozirom na moraliteto je ta postava jako potrebna. Saj se bere skoro vsak dan v časnikih, da oče, ki nima od česa živeti, pomori najprej svojo rodbino in potem samega sebe. Ako bi bilo res proti temeljnim državnim zakonom, kar njegov postavni načrt zahteva, zakaj se pri vojaki h sme ženiti samo nekoliko oficirjev, zakaj se brani ženiti učiteljicam, nižjim uradnikom in duhovnikom? Gotovo je, da cela kranjska dežela želi in hrepeni po tej postavi. (Dobro!) — Poslanec dr. Schrey strastno napada župane in fajmoštre ter reče, ako bi se postava odobrila, potem bi o ženitvi ne odločevali župani, ampak fajmoštri, in kaj se pravi, se zameriti tem, to ve vsak in tudi kako lahko se to zgodi. Godile bi se največje nepravčnosti. Ta postava bi deželi ne koristila nič, temveč bila bi Kranjski v sramoto. — Poslanec dr. Zarnik v jako obširnem govoru priporoča Bleiweisov predlog. Sklicuje se na mnogo učenjakov in veljakov, kateri zagovarjajo omejevanje ženitne svobode, ki so v načelu pač za pravico, ženiti se, a ne za to, da bi se bitja na svet postavila na stroške drugih ljudi. Govornik navaja slučaj, ko je nedavno nekdo v Trstu umrl, ter zapustil šestero prav majhnih otrok v veliki revščini, katere bode mala občina na Kranjskem vzdrževati morala. On na dalje kritizira in šiba razne „liberalne“ naprave novejšega časa. Potem dr. Schrey-u, ki je trdil, da je treba postavo zavreči, ker ni dosti jasna, odgovarja, da je to prazna trditev; naj jo gospodje v specijalni debati amendirajo tam, ker je pomanjkljiva, da pride potem kot mojstersko delo na dan. — Poročevalec Vesteneck zabavlja županom, češ, kakošne za osobno svobodo nevarne stvari bi se godile, ko bi župani dobili to pravico. Če bi bili „razumni župani“, potem bi se dalo o tem govoriti, a današnjim županom se po Vesteneckovem mnenju ne sme ta pravica na noben način dovoliti. — Konečno, se vé, je nemškutarska večina predlog dr. Bleiweisa zavrgla.

Potem je deželni zbor potrdil računске sklepe zaklada prisilne delalnice, blaznično-stavbnega in deželnega zaklada za leto 1878. in 1879.

Praznik sv. Cirila in Metodija na Dunaji.

Pismo G. Galagana J. S. Aksakovu.

(Dalje.)

Ko smo šli iz cerkve, so se slišali le pogovori o vtisku, ki ga je naredila služba Božja. Mnogo so hvalili naše cerkveno petje, pa še bolj so bili navdušeni vtiskom novega, neznanega javljenja. Mnogi so govorili, da to je dogodek največje važnosti, dogodek zgodovinsk. Mladenci so se zaupljivo radovali, gledali so na vse to z veselim navdušenjem, pripisovali so vsemu temu pomen velike zmage slavjanske sile. Vendar bili so tudi taki, ki so imeli druge misli o tem, kar se je ravnokar godilo....

Naj bo, kakor hoče! Naj je privoljenje slavjanske službe Božje, po povodu praznika 27. junija, le odjenljiva uгода slavjanski sili, katero narediti se je zdelo katoliški Avstriji potrebno, ali pa limanica in zvita kombinacija protivnikov slavjanstva, vendar ni mogoče reči, da ta dan nima zgodovinskega pomena.

S cerkveno slovesnostjo se je praznik začel. Zvečer pa so se zbrali Slavjani v dvorani vrtnarske družbe na „Ringstrasse“, v enem najlepših delov mesta. Program tega večera je objemal govore in pesmi v raznih

slavjanskih jezikih. Kakor govore, tako tudi pesmi so prej pokazali vladnemu komisarju, rodnom Čehu, ki je bil povabljen k veselici. Komite praznika je bil sestavljen iz slavjanskih študentov vseh slavjanskih narodnosti, razen Poljakov. Goste so vabili po želji občestva študentov. Uže zjutraj v cerkvi so mi pravili, da je prišlo nekaj Poljakov, in da to se je zgodilo zdaj prvič, kajti do tega dne so se Poljaki oddaljavali in se niso nikoli udeleževali slavjanskih zborov in praznikov. Zato so to kopico Poljakov zvečer povabili kot goste, dasiravno so oni tudi študenti.

Ker sem izvedel, da na veselici bodo tudi gospé, sem se odpravil tje s soprogo svojo ob 9. uri zvečer. Vrtnarsko občestvo ima prostorno, visoko, prekrasno dvorano, ki je bila polna miz in mizic s stoli okrog njih. Kakor hitro so bili posedeni sedeži, brž so se tudi mize napolnile z vrči mirnega piva. Na koncu dvorane, na vzvišenem mestu je stal pjupiter za govornike, pred njim pa je bila dolga miza, okoli katere je sedel kor pevcev. Ta miza je bila tudi napolnena z vrči piva. Prav naravno je, da deležniki praznika so se razvrstili po narodnosti. Čehi, Srbi, Hrvati in Dalmatinci so zajeli ves srednji prostor sobane. Na desno okoli dovolj dolge mize so sedeli Bolgari, na levo okoli male mize je sedelo nekoliko Rusov iz Galicije in iz Bukovine. Bila je tudi miza, za katero je sedel tajnik praznika; pred njim je ležala velika kopa telegramov, poslanih iz raznih krajev slavjanskega sveta.

Nas šest so povabili za mizo, ne daleč od pevcev, za katero ste sedeli dve Hrvatíci, mile dame, dalje en mlad Galičan, en Bukovinec, namreč predsednik dovoljenega na Dunaji občestva ruskih Bukovincev, človek vidoma jako razvit (žal mi je, da si nisem zapisal njegovega imena) in nazadnje čisti Rus, na Dunaji živeči dopisnik „Berega“. Bukovinec Kupčanko in nekateri Čehi in Dalmatinci so večkrat dohajali k nam kaj povedat ali vprašat.

Obšči vid mnogobrojnega zbora mladine je bil strogo priličen, celó v obleki in pričeski mladenčev ni bilo videti nič ekscentričnega. Ta podrobnost ima svoj pomen gledé obšče karakteristike praznika.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Sanje ustavovercev.

Da stranka, ki se sama sebe imenuje „ustavoversko“, na vse kriplje dela na propad ministerstva Taaffeovega, to pač nikomur ni skrivnost. Manj znane pa so nakane njih kolovodij Herbsta in Sturmá, če bi se tej stranki posrečilo, še kedaj splezati na krmilo vladno. Celó v Mödlingu, ko so ustavaški romarji nedavno skupaj bili, niso si upali razkriti svojih namér, čeravno sta Kronawetter in Steudel odločno zahtevala, naj se pové, kako bode treba dalje postopati. Samo gole fraze brez konca in kraja „o edinosti Nemcev“, če ta stranka zopet pride na krmilo, bile so odgovor na Kronawetterjeva zeló osoljena vprašanja.

Dunajski časnik konservativne stranke „Politische Fragm.“ odkriva v 33. listu skrivnosti ustavakov, kakor pravi, iz popolno zanesljivega vira. Naj „Novice“ tudi svojim bralcem povejo, kaj kuje koterija, ki je popolno na kant prišla, pa vendar se za trdno nadeja, da prav kmalu zopet v svoje roke dobí vladno. Poročevalec „Pol. Fragm.“ sledeče razodeva:

„Prihodnjega ministerstva ne bodo ustavoverci sestavljali več samó iz ene ustavaške stranke, da se zopet ne razruši sloga med njimi, kar se je zgodilo pod mi-

Deželnemu odboru se naroča, izterjanje zaostanka na užitninski prikladi 128.977 gold. 97½ kr. z vso močjo pospeševati in o vspehu prihodnjemu deželnemu zboru posebej in na drobno poročati.

Dr. Schrey skuša poslancu Svetecu, kateri je nemčursko slabo gospodarstvo dokazal, ugovarjati, in se v tem obziru sklicuje na deželne priklade. Al poslanec Svetec mu takoj odgovori, da ima še nekaj števil, katerih dozda še ni porabil, one bodo dokazale, da Schreyeva trditev ni istinita, da se je gospodarstvo gotovo obrnilo na slabše. Leta 1877. je došlo priklad več, nego jih je bilo potrebno, za 33.000 gold., 1878. leta 36.000 gold., za letos pa jih ne bo več prišlo kakor 4000 gold. (Čujte! na levi.) Vidite, slavna gospôda! končá govornik, da znamo tudi mi na tej strani jako dobro računati.

Nemčurska stranka, kateri so bili taki dokazi slabega gospodarstva jako neprijetni, predlagala je po svojem galopênu dr. Schafferju konec debate, ki se je, se vé, brž sprejel. Tedaj se je v splošni debati oglasil le še poročevalec vitez Vesteneck, ki je po svoji navadi pač zaničevalno govoril proti narodni stranki, a vendar ni mogel jasnih števil ovreči. Dalje pravi, naj se narodnjaki več stroške zapišejo na svoj rovaš, saj so oni tega krivi. (Dr. Vošnjak zakliče: To je vendar aroganca.) Na to vitez Vesteneck deželnega glavarja kliče na pomoč, a ta mu ne more pomagati. Konečno Vesteneck pravi, da on ne pozna nobenega narodnega jezika na Kranjskem, on pozna dva deželna jezika, oba enakopravna; o jezikovnem vprašanji bi se lahko pobotali, nikakoršne zveze in sprave pa nečemo s stranko, ki naravnost korespondira z Rimom. (Velik smeh in ugovor na levi.)

Poslanec Svetec zahteva, naj Vesteneck to stvar razjasni in dokaže, al ta molčí in se ne upa odgovoriti.

V specijalni debati se dr. Zarnik oglasi k točki „plače“ in pravi: ko se je pred nekaterimi leti le nekim uradnikom plača neznatno zvišala, takrat je ona stranka vzdignila velik hrup, da narodna stranka neizmerno zapravlja deželno premoženje; takrat je govornik kot poročevalec trdil, da bode nasprotna stranka takoj, ko do večine pride, uradnikom plače povikšala; takrat so gg. Apfaltrern, Deschmann in Vesteneck migali z rokami, da nikdar ne, tudi za eden krajcar ne; tedaj je odlični ud nasprotne stranke, ki še zdaj sedi v zboru, rekel: Država lahko zapravlja, če hoče, ali dežela kranjska ne more plač povikšati! Tako se je na oni strani govorilo leta 1873., a zdaj ste v tajni seji glasovali vsi kakor eden mož za povikšanje uradniških plač. (Čujte! na levi.) (Konec prih.)

Slovensko slovstvo.

* *Službovník nemško-slovenski za cesarsko in kraljevsko vojsko po vprašanjih in odgovorih.* 3. del: Peštvo in lovska četa. (Dienst-Reglement slovenisch-deutsch für das k. k. Heer in Fragen und Antworten. 3. Theil: Infanterie und Jägertruppe. Bearbeitet und verlegt von Andreas Comel Edlen v. Sočebren k. k. Hauptmann.)

Tako je ime novi knjižci, ki jo je ravnokar na svitlo dal gosp. Andrej Komel pl. Sočebrenski, c. k. stotnik v Gradci. V njej razlaga naš velečenjeni in edini vojni slovenski pisatelj službo c. k. peštva in lovske čete v 10. razdelkih po vprašanjih in odgovorih. Kakor je častiti rodoljub v svojih poprejšnjih osmerih knjižicah jasno in v lahko razumljivem jeziku razkladal našim slovenskim vojakom vojna opravila, tako je tudi v pričujočem delu se skazal spretnega učitelja avstrijske vojske. Sl. vojno ministerstvo je tudi to knji-

žico potrdilo za rabo slovenskim vojakom in zdaj je le želeti, da jo naši gosp. oficirji toplo priporočajo vojakom, katerim v poduk je pisana.

Praznik sv. Cirila in Metodija na Dunaji.

Pismo G. Galagana J. S. Aksakovu.

(Dalje.)

Predsedatelj praznika je bil mlad Čeh; on je stopil k pjupitru in v kratkem govoru je razložil po česki cilj in pomen svečanosti. Potem je kor pevcev zapel tudi po česki avstrijsko himno, katero smo poslušali stojé. Pravili so mi, da mladenčem se je to potrebno zdelo, da bi vladi izjavili svojo zahvalo za vse tisto, kar jim je bilo ta dan privoljeno, in jaz menim, da tako postopanje je bilo prav pametno. Po himni je govoril tisti Čeh, predsedatelj praznika, dovoljno dolgi govor tudi po česki; škoda le, da sem ga prav malo razumel. Gospodje, ki so sedeli blizo mene, so mi tolmačili jedro govora; povdarjal je namreč važnost privoljenja slavlanskega jezika pri službi Božji, pomembo sv. Cirila in Metodija v slavjanskem svetu itd. Govornik je končal govor svoj z objavo zahvale ljubeznjivim gostom za udeležitev praznika; posebno radost je on izjavil gledé Poljakov, ki so se v prvič vdeležili občeslavjanskega praznika. Za temi besedami je sledilo burno rokopleskanje, klici „slava“, „živio“ in drugi priveti. Precej potem so prišli predsedatelju povedat, da eden iz Poljakov želi govoriti, v kar je tudi vladni komisar privolil, dasiravno poljski govor ni bil v programu. — Potem se je začela cela vrsta govorov: govoril je Srb, Slovak, Čeh, Rus, Slovenec, Poljak, Bolgar in Hrvat, vsak v svojem jeziku. Po vsakem govoru je kor zapel kako pesem, navadno pesem one narodnosti, katere je bil govornik. Pesmi so se pele prekrasno; zdelo se je, da vsak pevec je sam po sebi muzikant; glasovi njihovi bili so prekrasni in izbrani tako, da ni mogoče lepše. Poseben vtisk je naredila na nas hrvatska vojna pesem, katera, kakor so pravili, je bila nedavno še prepovedana v Avstriji, še le po turški vojski pa dovoljena. Iz ruskih pesem so peli eno gališko: „Oj divčino“, ki meni ni znana. Iz velikoruskih pesem je bila tudi ena iz začetka v programu, nova: „Vverh po matuške po Volgě ot Njižnago Novgoroda“, al gospodje pevci niso nikjer našli nót te pesmi in zato niso peli. Vse pesmi so izbujale burno odobrenje, a nekatere, posebno vojne, so morali po dvakrat ponavljati.

Jaz sem mnogo izgubil na tem prazniku s tem, da večidel nisem razumel govorov brez tolmača. Al kdor pri taki smesi naših slavjanskih jezikov želi vse razumeti, ni mu zadosti biti slavjanoljubu, biti mu je treba učenemu slavistu. Po ruski (to je v literarnem ruskem jeziku) je govoril Gregorij Ivanovič Kupčanko; bistvo njegovega govora je bilo: zgodovinski obzor delavnosti sv. Cirila in Metodija. Govor je bil jako zanimiv in v literarnem odnošenji prekrasen; govornik je naredil le nekaj pomót v povdarjanji. Bi li bilo mogoče, sem si mislil, gališkemu separatistu prečitati tak govor v izmišljenem jeziku, katerega gospodje separatisti, dovolj predržno, imenujejo južno-ruski jezik, ako bi si ne izposojevali grdih polonizmov ali celó germanizmov? Nikakor ne!

Interesantna epizoda na prazniku je bil govor Poljaka. Ko je predsedatelj objavil, da bo govoril pan izmed Poljakov, ni bilo rokopleskanji ni konca ni kraja, tako, da govornik dolgo ni mogel začeti govoriti. „Nazadnje — nazadnje je tudi Poljak z nami!“ so kričali mladi Slavjani, „nazadnje mu moremo roko podati“. Take in podobne besede zaupljivosti so se razlegale od

vseh strani. Obseg njegovega improvizovanega govora je bil sledeč: Po kratkem vvodu je rekel govornik: „Nas, Poljake, štejejo za separatiste v slavjanskem delu; ali, panovije, to ni tako“ (burna rokopleskanja). „Nas, Poljake, je zavrgla vsa Evropa, nikdo se za nas ne zastopa; in vendar mi smo se povsod in vselej borili za svobodo: v Ispaniji, v Italiji, v Franciji, in mi se potezamo samo za svobodo“. (Kaj pa v Bolgariji? kaj pa v Srbiji? sem si mislil). Svoj kratki govor je govornik končal z izjavljanjem želje slavjanske svobode in jedinstva. Med tem govorom je vladni komisar nekolikokrat vstal želeč ustaviti govornika, pa prosili so ga potrpeti in sam govornik je še o pravem času zamolčal, drugače škandal je bil blizu. Mladi Galičan, ki je sedel zraven mene, se je prav najivno navdušil po govoru Poljaka. Vprašal sem ga: povejte mi, kaj vam se je tako silno dopadlo v tem govoru? „Kaj?“ odgovarja on, „kako kaj? Ali ne vidite, da to se je zgodilo danes prvič! Vam ni li znano, da do zdaj so se nas Poljaki ogibali? a zdaj, kakor vidite, oni želé združiti se z nami, zjediniti se, tako rekoč, v eno dušo in eno telo!“ — V kakošno dušo in kakošno telo? sem ga zopet vprašal, in kaj vas izpodbuja, veriti takim starim, vsem znanim, sto in stokrat slišanim frazam, kakoršne nam je poljski gospod povedal? Kakošna more biti za vas družba z njimi? Pri vzajemnem sovraštvu oni vas opoljšavajo — koliko lažje jim bo to, kedar boste začeli jim zaupovati! Bukovinci bili so popolnem enakih misli z menoj; ali mladi Galičan je povidimomu tudi uže pozabil zgodovino, kakor so jo zabili mnogi, ki so kaj več kot študent, in ki so kaj več doživeli in dosegli kakor on. On je odgovoril, da nevarnosti ni nikake, in da ruskih Galičanov nikdo ni v stanu pogubiti. Meni se pa zdi, da na tem prazniku je Poljak ostal zvest sam sebi, in drugače tudi ni mogoče. Obsojati ga, bi bilo, obsajati neogibljivo razvitje zgodovine. (Dalje prihodnjič.)

Ozir po svetu.

Popotovanje po Bosni.

Iz Zagreba v Sarajevo.

(Dalje.)

Od Blažuja spusti se cesta po malem bregu na Sarajevsko polje. Krasno in plodovito je to polje, kakor je le malo tako lepih. Dolgo je 4 ure in blizu toliko široko. Srednja je njegova višina 520 metrov. Na tem polji raste pšenica, ječmen, koruza, oves, proso, rž, lan itd. Za vse poljske pridelke dobra in plodna zemlja je lahka ilovčna, pomešana z apnenkom. Travniki je le malo videti. Kako lepo bi se dali pa tudi ti vrediti, in lahko bi jih bilo namakati, ker po Sarajevskem polji teče reka Bosna, Žujevina, Železnica in Milječka. Na zapadni strani polja vzdiguje se strma planina Igman (3800' visoka), iz katere izvira reka Bosna na severni in severno-zapadni planina Kobilja glava proti jugu in zahodu pa planina Trebević (5100'). Pod to planino in pod planino Ozron (4800') leži mesto Sarajevo. Cesta čez polje je lepa, široka, in še le, ko se približuje mestu Sarajevu, opazijo se nekatere večje hiše, ki so posestva Sarajevskih begov.

Eno uro pred Sarajevem nahajajo se na tem polji toplice Ilidža, najznamenitnejše v Bosni. Vrelo toplo 45° R. ima v sebi železa, natrona, magnezije in malo ogljenčeve kisline. Ob času turške vlade bile se te toplice čisto zapuščene; še le naša vlada jih je priredila tako, da more vsak dobiti vse potrebno. Sobe za osobo so po 1 gold. 50 kr. s postrežbo, kopelj pa stane 20 do

60 kr. za osobo. Tudi za jed in pijačo je prilično preskrbljeno.

Ko sem se vozil po polji Sarajevskem 3 ure, približam se mestu Sarajevu.

Kakor krasen je bil pogled na mesto iz daljine, kakor veličastveno se je videlo Sarajevsko mesto postavljeno na podnožji visokih in krasnih planin, tako tužno, zapuščeno in zanemarjeno kazalo se je človeku, ko je prišel v njega bližino, posebno pa ko pride v njegove glavne ceste. Najglavnejša je cesta Franc Josipova, ob kateri so bile videti poprej prilično lepe turške hiše, al takrat sama podrtija po strašnem ognji, kateri je ravno ta del mesta uničil. Na vsaki drugi ali tretji hiši, katere so bile še brez strehe, bil je napis kakošnega hotela, a nikjer ni bilo dobiti le ene sobe, kjer bi človek mogel prenočiti. Zatoraj tudi meni ni ostalo nič drugega, nego precej podati se do vlade, da mi ona v kaki privatni hiši preskrbi stanovanje. To se je tudi nemudoma zgodilo. Dobil sem stanovanje pri nekem pravoslavnem trgovcu, kateri me je prav sumljivo sprejel, ko me je vladni služnik tje dopeljal, misleč, da bode moral dati mi sobo za male novce, kakor vojakom. Še le, ko sem mu rekel, da mu plačam vsak dan 1 gold., samo naj mi dá sobo, odkazal mi je sobo v prvem nadstropji, ter postal nekoliko prijaznejši z menoj. Vrata v sobi bile so iz težkega železa, in tudi okna okovana vsa z železom. Pod bil je z ilovico natolčen, okolo sten pa nizek turšk divan — edino pohištvo v celi sobi. Ta divan služil mi je za posteljo, mizo in stol. Bil sem v pravi „kajhi“; al bilo je dobro, samo da sem imel svojo kožo pod streho.

Ko si svoje stvari prenesem v svoje novo stanovanje, napotim se zopet k vladi, da bi mogel dobiti avdijencijo pri vojvodi Württembergu. In res uže drugi dan bil sem tako srečen, da sem se mogel oglasiti pri vojvodi, do katerega je sicer bilo zeló težko priti zaradi njegovega obilega posla in mnogih vsakdanjih avdijencij. Prav uljudno me je sprejel ter mi obljubil, da se bova kasneje več pogovarjala o gospodarstvu bosanskem, ko se povrne iz Mostara, kamor se je precej drugi dan odpeljal. Od tam vrnil se je še le 10 dni kasneje, zatoraj moral sem do njegovega povratka ostati v Sarajevu, kar mi je bilo tem ljubše, da sem za ta čas imel priliko seznaniti se običajem naroda in bosanskimi navadami, pa pregledati na drobno tudi mesto Sarajevo, katero, kakor se pripoveduje, je največe za Carigradom na iztoku. Kmalu dobil sem mnogo znancev, Hrvatov in Slovencev, kateri so mi jako radi kazali vse znamenitosti Sarajevske. Dnevi pretekli so mi hitro, kajti vse, kar sem videl, bilo je meni novo, in to je za vsacega, kateri ni bil še v onih krajih. — S svojim hišnim gospodarjem tudi sva se hitro sprijaznila tako, da me je večkrat pozval na črno kavo v svoj dučan, kjer je obično sedelo tudi več drugih trgovcev. — Vsak dan videl in slišal sem več zanimivega o življenji sarajevskem in običajih bosanskih. O vsem bodem našim čitateljem vprihodnje poročal.

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* *Koncem letošnjega leta se ima po preteku 10 let ljudstvo vseh dežel našega cesarstva znova šteti.* Nedavno je ministerstvo notranjih oprav zaradi tega izdalo izgledke (formulare), po katerih se ima to številenje vršiti. V teh formularih se nahajajo rubrike, katerih v zadnjem številniku l. 1869. ni bilo. V zbornici poslancev je namreč letos, ko so državni proračun za letošnje leto obravnavali, ministerstvo dobilo nálog, naj, ko se bode